

16. februar 2015

Strategi for NLB fra 2015 – 2018

Dette er NLB

NLB har arbeidet målbevisst for å gjennomføre hovedsatsingene i strategiplanen fra 2011-2014. Vi har økt vår utviklingskapasitet og vi har gjennomført en omfattende opprusting av informasjonsarbeidet. Det har gitt vesentlige forbedringer i tilbudet til lånerne og vi ser nå en økning i veksttakten for nye lånere. En langvarig produktivitetsøkning har vært viktig for å få til dette.

NLBs hovedområder er per 2014:

- Å formidle og distribuere folkebiblioteklitteratur og studielitteratur til mennesker som har vansker med å lese trykt tekst på grunn av en funksjonsnedsettelse
- Å tilrettelegge og gjøre tilgjengelig publikasjoner i form av lyd, punktskrift eller tilrettelagt tekst slik at de blir tilgjengelige for målgruppen
- Å informere med sikte på at flere personer i målgruppen blir kjent med tilbudet
- Å videreutvikle tilbudet slik at det hele tiden er attraktivt for målgruppen

Det viktigste i perioden 2015 - 2018

- Flere mennesker som har vansker med å lese trykt tekst skal få kunnskap om NLB og flere skal velge å bli lånere
- Mennesker som har vansker med å lese trykt tekst kan ha stor nytte av digitaliseringen i bokbransjen – dersom utgiverne legger til rette for det. NLB vil bidra til en slik utvikling gjennom å drive et aktivt pådriverarbeid overfor utgivere
- NLBs lånere skal kunne låne i formater og på måter som er tilpasset deres behov – NLB må tilpasse tilbudet i takt med teknologiutvikling og ha kunnskap om brukerbehov
- Lånerne skal få tilgang til en stadig større samling preget av kvalitet, allsidighet og aktualitet
- Lånerne skal oppleve en litteraturformidling og en betjening de er tilfreds med

Nærmere om utfordringer og hovedgrep i perioden 2015 - 2018

Vi vil se mange endringer i NLBs omgivelser fremover. Teknologi, måter å publisere på, måter å konsumere innhold på, muligheten til utveksling mellom land og strukturen i mediebransjen er i rask utvikling. I NLB må vi derfor være fleksible og må ha stor omstillingsevne for å kunne levere løsninger som gir målgruppen vår gode svar på de utfordringene omgivelsene skaper.

Det overordnede målet er at alle utgivelser skal være tilgjengelige for de som i dag har vansker med å lese trykt tekst. NLB vil ta en tydeligere rolle når det gjelder å påvirke utgivere til å sørge for at utgivelser er tilgjengelige. NLB vil fortsatt ha en svært viktig oppgave i å tilrettelegge, formidle og distribuere til lånerne og i å drive et aktivt informasjonsarbeid overfor målgruppene.

Flere som har vansker med å lese trykt tekst må få vite om NLBs tilbud

NLB ønsker å nå ut til flere med budskapet om at det finnes gode tilbud til de som strever med å lese trykt tekst. Det vil i hele perioden kreve en omfattende og systematisk innsats. NLB har et klart ansvar for å sikre at de som er i målgruppene har tilstrekkelig informasjon om de tilbudene som finnes. For å ivareta dette ansvaret, må vi nå frem til potensielle lånere som i dag ikke benytter NLBs tilbud. Vi må øke vår kunnskap om denne gruppen og finne ut hvorfor de i dag ikke låner og hva som skal til for at de skal bli aktive lånere. Bedre kunnskap om målgruppene vil også gjøre det lettere å kvalitetssikre at NLBs tilbud er tilstrekkelig rettet inn mot lånerens behov.

Innlesing fortsatt viktig – supplert med talesyntese

NLB produserer innlest lyd. Det vil det være et betydelig behov for også i årene som kommer. Vi ser ingen tegn til at kommersielle lydbokproduksjoner alene skal kunne dekke behovene i målgruppen. Talesyntese vil heller ikke være en erstatning for skjønnlitteratur som innlest lyd fra NLB, men det kan være et nyttig supplement til innlesing.

Digitaliseringen av bokbransjen må komme NLBs målgrupper til gode

NLB ønsker å samarbeide bedre med norske utgivere om å lage tekster som er tilgjengelige i utgangspunktet. Det vil gi store gevinster for våre målgrupper. NLB må styrke kompetansen om blant annet universell utforming, brukernes behov, formater og utgiverens planer for å få til dette samarbeidet. Våre internasjonale kontakter kan bidra til det.

Tekster som utgivere produserer i et format som er tilgjengelig vil også innebære en vesentlig forbedring for de som bruker punktskrift som sitt skriftspråk. Tekstene kan da leses i punkt uten behov for tilrettelegging. Det er høyt prioritert i årene som kommer.

NLB vil altså øke sin aktivitet for å få mer av det som gis ut til å bli tilgjengelig. Likevel vil det ta tid før aviser, bøker, magasiner og annet er tilgjengelige for alle fra utgiveren eller via folkebiblioteket. Inntil videre er det et derfor behov for NLBs tjenester for å sikre tilgang til utgivelser for mange i vår målgruppe.

Studenter har viktige behov som må dekkes

Læremidler for universitets- og høyskolestudenter er i endring, blant annet som følge av digitalisering. For å følge denne utviklingen må NLB ha kontakt med læresteder og læremiddelprodusenter. Slik kan vi sørge for nødvendige tilpasninger i vår produksjon av tilrettelagt studielitteratur. Hvis NLB får tilgang til grunnlagsfiler bruker vi mindre ressurser på å tilrettelegge enkle tekster. Vi kan dermed bruke mer ressurser på tilrettelegging av komplekst innhold vi i dag ikke har gode løsninger for.

Samarbeid – en nøkkel til å lykkes

NLB er et spesialbibliotek for en avgrenset gruppe. På mange andre områder er politikken å sikre at mennesker med funksjonsnedsettelse har tilgang til varer og tjenester der alle andre har det. NLB vil arbeide for at nye samarbeidsformer med folkebibliotek kan gi målgruppen en god kombinasjon av spesialbibliotekets fordeler med universell utforming.

Folkebibliotekene står overfor store endringer, både som følge av vridningen til større vekt på å være møteplass og som følge av eventuelle endringer i kommunestruktur. NLB må tilpasse seg til disse utviklingstrekkene når vi skal kommunisere folkebibliotekenes og NLBs felles ansvar for å nå frem til våre målgrupper.

Statped er et eksempel på en virksomhet som dels utfyller og dels overlapper NLB. Distribusjon, samhandling med utgivere, informasjon og tilrettelegging av spesielt komplekse tekster er eksempler på områder der de to virksomhetene kan samarbeide mer.

NLBs målgrupper vil kunne dra stor nytte av et økt samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og NLB. Det kan for eksempel dreie seg om å sikre tilgjengelighet for bøkene i bokhylla.no og det kan dreie seg om forbedring av norsk talesyntese.

Videre utvikling av distribusjonsformer

Mange av våre lånere bruker i dag spesialutviklet hardware og software, for eksempel DAISY-spillere, for å lytte til lydbøker. Det er vanskelig/umulig å ha oversikt over hvilke hyllevareløsninger som vil komme i fremtiden. Fleksibilitet vil derfor være vesentlig. Alle vil være tjent med at hyllevareprodukter kan brukes, men det kan fortsatt være behov for spesialtilbud. Det overordnede er at NLBs distribusjonsformer skal være tilpasset brukernes behov.

Visjon

Et samfunn der utgivelser er tilgjengelige for mennesker som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst.

Samfunnsoppdraget til NLB

NLB skal gjennom sin virksomhet bidra til at personer som har vansker med å lese trykt tekst på grunn av en funksjonsnedsettelse kan delta i samfunnet på linje med andre.

Det er et svært lite av det som utgis som tekst som er tilgjengelig for NLBs målgrupper i utgangspunktet. Det betyr at NLB i dagens situasjon selv må tilrettelegge publikasjoner og distribuere dem. Aktiv formidling er viktig for å gi lånerne kunnskaper om hva som finnes. Informasjon til hele målgruppen er avgjørende for å sikre at alle som ønsker det tar tilbudet i bruk. Hele tiden må tilbudet utvikles slik at det er i takt med lånernes behov.

Det er behov for at hensynet til universell utforming av publikasjoner ivaretas på en bedre måte enn i dag. NLB vil i perioden bidra til å tydeliggjøre hvilke krav som gjelder for å sikre tilgjengelighet og vil bidra med påvirkning overfor og råd til utgivere som ønsker å forbedre sine tjenester.

NLBs tradisjonelle hovedoppgaver vil i denne perioden fortsatt stå for en dominerende andel av ressursbruken. Påvirkning overfor og råd til utgivere står foran en forsiktig opptrapping.

Hovedmål

Informasjon til målgruppene

Overordnet mål i perioden:

NLBs tilbud skal bli bedre kjent i målgruppene og gjennom dette øke veksten i antall lånere

Avgjørende for å oppnå dette:

- Tilstrekkelig ressursbruk til informasjonsvirksomhet
- Økt kunnskap om målgruppene, spesielt om hva de ønsker fra NLB
- Målretting av informasjonsvirksomheten inn mot definerte grupper
- Vurdere tiltak som kan gjøre det lettere å nå ut, for eksempel navneskifte

Utvikling

Overordnet mål i perioden:

Videreutvikle NLB som et digitalt bibliotek og sikre stabilitet i tilbudet

I størst mulig utstrekning tilpasse NLBs tilbud til målgruppens behov

Sikre at publikasjoner er tilgjengelige for målgruppene når de utgis – gjennom samarbeid med utgiverne.

Avgjørende for å oppnå dette:

- Tiltak som gir lånerne stabil og effektiv tilgang gjennom NLBs nåværende tilbud. Dette prioriteres i starten av perioden foran introduksjon av nye distribusjonsløsninger.
- Prioritere effektivisering av tekster det er enkelt å tilrettelegge for å frigjøre ressurser til mer krevende tilrettelegging
- Styrke vår interne kompetanse om hva som skal til for at elektroniske publikasjoner som utgis og distribueres av andre enn NLB er tilgjengelige for våre målgrupper hele veien fra kilden og frem til det leses
- Bygge allianser med andre organisasjoner for å dele kompetanse
- Sikre at NLB har oversikt over situasjonen når det gjelder tilgjengelighet til publikasjoner for målgruppene
- Styrke NLBs evne til på egen hånd og sammen med andre å påvirke viktige aktører som kan gi bedre tilgang til publikasjoner for våre målgrupper

Samlingen

Overordnet mål i perioden:

I likhet med folkebibliotekene skal NLB i sitt tilbud legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet

Økt tilgang fra andre samlinger til litteratur som er tilgjengelig for NLBs lånere

Avgjørende for å oppnå dette:

- NLB skal ha prosesser som dekker behovene for produksjon av allmenn litteratur i punkt, musikknoter og andre spesialutgivelser i punkt
- Et volum av nyproduksjoner av folkebiblioteklitteratur i alle formater som er stort nok til å sikre aktualiteten og styrke allsidigheten. Sikre tilgang til andre samlinger internasjonalt gjennom WIPO, TIGAR/ABC, Bookshare og nordisk samarbeid.
- En egenproduksjon av innlest folkebiblioteklitteratur på minst 500 titler hvert år.
- En kompetanse som gir riktig kvalitet i den enkelte produksjon
- Produksjonslinjer som sikrer studenter tilgang til litteraturen de trenger når de trenger den
- Fortsette arbeidet for å sikre finansiering av studielitteratur til studenter med dysleksi
- Forbedring av kvaliteten i talesyntesetilbudet. Vi utreder muligheten for å samarbeide med andre aktører for raskere å oppnå resultater. Både forbedring av bokmål og etablering av nynorsk talesyntese prioriteres

Distribusjon

Overordnet mål i perioden:

NLB skal videreutvikle sin nettbaserte distribusjon og i perioden finne løsninger som på sikt kan erstatte cd-distribusjon

Opprettholde en effektiv distribusjon av litteratur i punktskrift

Avgjørende for å oppnå dette:

- NLB har et helhetlig perspektiv – løsningene skal virke fra a til å og fellesløsninger skal prioriteres for våre målgrupper. Nlyd-samarbeidet med KABB, Statped og Norges blindforbund videreføres
- All videreutvikling skal skje på nettbasert distribusjon (med unntak av fysiske utgivelser som punkt på papir og taktile bøker)
- NLB skal prioritere utvikling av distribusjon til mainstream-spillere (for eksempel nettbrett og mobiltelefoner)
- Distribusjon til spesialspillere opprettholdes så lenge det ikke finnes andre fullgode alternativer. NLB må avklare sin rolle i det samarbeidet mellom NAV, kommuner, spillerleverandører og NLB som må fungere for at leveranse til DAISY-hardwarespiller via Internett skal fungere.

Formidling

Overordnet mål i perioden:

Å opprettholde andelen aktive og fornøyde lånerne også i en periode med økende vekst i lånermassen

Å definere en norsk modell for formidling som kombinerer spesialbibliotekets fordeler med prinsippet om tilgjengelighet gjennom folkebibliotek og andre allmenne kanaler

Avgjørende for å oppnå dette:

- Å prioritere videreutvikling av vår nettbaserte formidling og våre selvbetjente løsninger slik at dette foretrekkes av flere
- Å øke effektiviteten i betjeningen av lånerne gjennom tilpasninger i tjenestetilbudet og mer effektive prosesser
- Å etablere forsøksvirksomhet for et tettere samarbeid med folkebibliotek, med sikte på å beskrive en god samarbeidsmodell mellom folkebibliotekene og NLB til lånerens beste

Kompetanse, styring, organisering, økonomi

Overordnet mål i perioden:

Trygging av NLBs resultater ved systematisk kompetansebygging, en effektiv administrasjon og tilfredsstillende rutiner for sikkerhet, beredskap og risikostyring

Avgjørende for å oppnå dette:

- Egne planer for å bygge kompetanse på prioriterte områder, både basert på systematisering av erfaring og egne kompetansebyggende aktiviteter
- Videreutvikling av NLB som en fleksibel organisasjon, både ved å samarbeide godt internt og ved å gjøre endringer når det trengs
- Videreutvikling av styringen i NLB, slik at økonomistyring, sikkerhet, beredskap og risiko blir ivaretatt på en god måte
- Styringsprosesser som sikrer deltagelse og medvirkning fra alle relevante aktører til riktig tid
- Å videreutvikle en sikker og stabil IKT-infrastruktur

Arbeidsmiljø

Overordnet mål i perioden:

Et godt arbeidsmiljø som er preget av NLBs verdier: profesjonalitet, respekt og inkludering

Avgjørende for å oppnå dette:

- Videre arbeid med kultur- og verdibyging i NLB
- Et godt samarbeid mellom tillitsvalgte og ledelse basert på en åpen og tydelig dialog